

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 17793

Tarih : 06.05.2026

44488

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Akın GÜRLEK** tarafından Anayasa'nın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim **06.05.2026**.

Nevroz Uysal Aslan

Sıraak Milletvekili

Türkiye'nin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını uygulama oranının- daha doğru ifade ile genel kapanma oranı- yaklaşık yüzde 90 olduğu yönündeki söylem, ilk bakışta olumlu bir tabloya işaret ediyor gibi görünse de bu oran gerçekte yapısal sorunları perdeleyen yanıltıcı bir ortalamaya dayanmaktadır. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 2025 yıllık raporuna göre Türkiye hakkında bugüne kadar denetime gelen 4.558 dosyanın 4.113'ü kapatılmıştır. Ancak aynı resmi veriler, bu toplamın 4.104'ünün tekrar eden dosyalardan, yalnızca 454'ünün ise öncü kararlardan oluştuğunu göstermektedir. Bu nedenle genel kapanma oranı yaklaşık yüzde 90.2 görünse de öncü kararlar bakımından kapanma oranı yalnızca yüzde 68.5'tir. Buna karşılık öncü kararların yüzde 31,5'i hâlâ tam olarak yerine getirilip kapatılamamıştır.

31 Aralık 2025 itibarıyla Türkiye hakkında 445 dosya Bakanlar Komitesi önünde beklemektedir. Bunların 37'si artırılmış denetim, 106'sı ise standart denetim altında izlenen öncü kararlardır. Bu öncü kararların 27'si artırılmış denetimde, 51'i ise standart denetimde beş yıldan uzun süredir kapatılamamıştır. Aynı yıl Türkiye hakkında 69 yeni dosyanın daha icra denetimine girmiş olması, AIHM kararlarının uygulanmasında yapısal bir tıkanmanın sürdüğünü göstermektedir.

Bu yapısal sorun alanlarından biri de ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası bakımından kamuoyunda "umut hakkı" olarak bilinen, cezanın belirli bir süreden sonra yeniden gözden

geçirilmesini sağlayacak bir mekanizmanın bulunmamasıdır. Bakanlar Komitesi'nin Şubat 2026 tarihinde güncellenen artırılmış denetim tablosunda Türkiye'ye ilişkin Gurban grubu hâlâ yer almakta; bu dosyanın temel sorunu açıkça ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası için herhangi bir gözden geçirme mekanizmasının bulunmaması olarak gösterilmektedir. Aynı tabloda Gurban grubunun 15 Mart 2016 tarihinde kesinleştiği ve en son Eylül 2025'te Bakanlar Komitesi gündemine geldiği görülmektedir. Ayrıca Bakanlar Komitesi'nin 2025 tarihli ara kararında, Avrupa'daki örnekler hatırlatılarak müebbet hapis cezaları bakımından en geç 25 yıl içinde bir gözden geçirme imkânı sağlayan mekanizmaların bulunduğu vurgulanmıştır.

AİHM kararlarının uygulanmasında asıl krizin, tekrar eden dosyalar değil, yapısal sorunu ortaya koyan öncü kararlar alanında yaşandığı açıkken; umut hakkını ortadan kaldıran ağırlaştırılmış müebbet infaz rejiminin uzun yıllardır değiştirilmemesi, Türkiye'nin hem insan hakları yükümlülükleri hem de Bakanlar Komitesi önündeki icra süreci bakımından ağır bir ihmal alanı oluşturmaktadır.

Bu bağlamda;

1. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi önünde izlenmeye devam eden Gurban grubu kapsamında, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası bakımından bir gözden geçirme ve yeniden değerlendirme mekanizması kurulmasına yönelik Bakanlığınızca hazırlanmış bir yasal düzenleme çalışması var mıdır?
2. Böyle bir çalışma varsa, bu çalışma hangi aşamadadır: taslak metin hazırlanmış mıdır, hazırlanmış ise hangi tarihte Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin bilgisine sunulması planlanmaktadır?
3. Böyle bir çalışma yoksa, Gurban grubunun 15 Mart 2016 tarihinde kesinleşmiş olmasına ve aradan on yıla yaklaşan bir süre geçmiş bulunmasına rağmen, bugüne kadar neden herhangi bir yasal düzenleme yapılmamıştır?
4. Bakanlığınız, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası bakımından cezanın infazı süresince hiçbir gözden geçirme imkânı tanınmamasının, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3'üncü maddesi bakımından hangi hukuki sonuçları doğurduğunu değerlendirmekte midir?
5. Hâlihazırda Türkiye'de ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası infaz edilen kişi sayısı kaçtır?

6. Bakanlar Komitesi'nin Türkiye hakkında umut hakkı bağlamında yürüttüğü denetim sürecinde, Bakanlığınız tarafından 2024, 2025 ve 2026 yıllarında hangi eylem planları, eylem raporları veya bilgi notları sunulmuştur?
7. Bakanlığınız, Bakanlar Komitesi'nin 2025 tarihli ara kararında hatırlattığı, müebbet hapis cezaları bakımından en geç 25 yıl içinde gözden geçirme imkânı sağlayan ülke uygulamalarını incelemiş midir? İncelemişse hangi ülke modelleri değerlendirilmiştir?
8. Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası bakımından bir gözden geçirme mekanizması kurulması yönünde Adalet Bakanlığı bünyesinde, Bakanlıklar arası düzeyde ya da akademik-hukuki danışma çerçevesinde oluşturulmuş herhangi bir çalışma grubu bulunmakta mıdır?
9. Türkiye hakkında Bakanlar Komitesi önünde bekleyen 143 öncü kararın 37'sinin artırılmış denetim, 106'sının ise standart denetim altında bulunması karşısında, Bakanlığınızın öncü kararların uygulanmasına ilişkin özel bir önceliklendirme ve takvimlendirme planı var mıdır?
10. Önceki yıla göre 2025 sonunda Türkiye hakkında bekleyen dosya sayısının 445'e ulaşmış olması ve aynı yıl 69 yeni dosyanın daha icra denetimine girmesi karşısında, Bakanlığınız bu tabloyu bir yapısal uygulamama sorunu olarak görmekte midir?
11. Türkiye'nin AİHM kararlarını uygulama oranının yaklaşık yüzde 90 olduğu yönündeki resmi ve gayriresmî söylemlere rağmen, öncü kararlar bakımından kapanma oranının yalnızca yüzde 68.5 olması hakkında Bakanlığınızın değerlendirmesi nedir?
12. Genel istatistiklerde yüksek görünen kapanma oranının, büyük ölçüde tekrar eden dosyaların çokluğundan kaynaklandığı açıkken: Bakanlığınız neden öncü kararlar alanındaki düşük uygulama düzeyi hakkında kamuoyuna ayrı ve şeffaf bir değerlendirme yapmamaktadır?
13. Gurban grubu kararlarının kapatılabilmesi için Bakanlığınızın öngördüğü somut yasal ve kurumsal adımlar nelerdir; bu adımlar hangi takvim içinde atılacaktır?